

حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی

از چشم‌انداز اسناد بین‌المللی فراگیر و اختصاصی

دکتر عباس مرادی

مدرس دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری

عباس مرادی خوشبخت

کارشناس ارشد حقوق خصوصی و وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه	: لکی زینب - ۱۳۶۶
عنوان و نام پدیدآور	: حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی از چشم انداز اسناد بین المللی فراگیر و اختصاصی مولفین / دکتر زینب لکی ، عباس مرادی خوشبخت
مشخصات نشر	: تهران : ناخوس ، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	: ۱۷۸ص: مصور ، جدول
شابک نسخه چاپی	: 978-600-473-456-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: حمایت کودکان
موضوع	: حمایت حقوقی از کودکان
موضوع	: کودکان - خدمات اجتماعی
موضوع	: بزهکاری نوجوانان -- پیشگیری
موضوع	: بزهکاری نوجوانان -- جنبه های اجتماعی
موضوع	: کودکان (حقوق بین الملل)
شناسه افزوده	: مرادی خوشبخت ، عباس ، ۱۳۶۶ -
رده بندی کنگره	: Hv۷۱۳
رده بندی دیویی	: ۳۶۲/۷۰۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۳۳۸۷

**NAGHOOS
PUBLICATION**

برای خرید Online به آدرس زیر مراجعه کنید:

www.naghoospress.ir

انتشارات ناخوس

نام کتاب	: حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی
ناشر	: انتشارات ناخوس
مؤلف	: دکتر زینب لکی ، عباس مرادی خوشبخت (کارشناس ارشد حقوق خصوصی)
چاپ اول	: ۱۴۰۱
تیراژ	: ۵۰۰ جلد
چاپ و صحافی	: نقشینه
ناظر چاپ	: یاسمن تجملی محدث
قیمت	: ۸۰۰,۰۰۰ ریال
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۴۷۳ - ۴۵۶ - ۱
ISBN	: 978 - 600 - 473 - 456 - 1

کلیه حقوق برای سرمایه گذار محفوظ است. تکثیر تمامی یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی یا چاپ مجدد، چاپ افست، پلی کپی، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است و بیکرد قانونی دارد.

انتشارات ناخوس

خیابان انقلاب ابتدای وصال شیرازی ساختمان شماره ۷ طبقه اول

تلفاکس: ۶۶۴۷۸۹۵۸ - ۶۶۹۶۳۳۵۰ - ۶۶۹۶۵۳۹۱

فهرست مطالب

درآمد	۹
بخش نخست: حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی	۱۷
فصل نخست: الزامات و تدابیر ناظر به محیط اجتماعی	۲۱
مبحث نخست: محیط اجتماعی شخصی	۲۲
گفتار نخست: الزامات اسناد بین المللی ناظر به محیط گریز ناپذیر	۲۲
بند نخست: مساعدت برای ارتقاء انسجام خانواده	۲۳
بند دوم: مساعدت برای ارتقاء کیفیت زیست بوم	۳۱
الف: سازمان دهی زیست بوم	۳۴
ب: سامان دهی فعالیت ها و برنامه های سرگرم کننده در زیست بوم	۳۵
ج: دعوت به همبستگی	۳۵
گفتار دوم: الزامات اسناد بین المللی ناظر به محیط گزینشی	۳۶
بند نخست: محیط شغلی	۳۷
بند دوم: محیط تفریحی - سرگرمی	۳۸
گفتار سوم: الزامات اسناد بین المللی ناظر به محیط گذری	۴۱
بند نخست: محیط تحصیلی	۴۱
بند دوم: محیط سربازی	۴۶
مبحث دوم: محیط اجتماعی عمومی	۴۷
گفتار نخست: الزامات ناظر به محیط سیاسی - اقتصادی	۴۷
بند نخست: ارتقاء شهروندمداری در محیط سیاسی	۴۷
بند دوم: بهبود محیط اقتصادی	۴۹
گفتار دوم: الفای ارزش های بنیادین از گذر محیط فرهنگی	۵۰

فصل دوم: الزامات و تدابیر رشد‌ممدار و زودهنكام ۵۵

مبحث نخست: تدابیر حمایتی فردمحور و خانواده محور ۵۶

گفتار نخست: تبیین مفاهیم کودک سازش نیافته ۵۷

بند نخست: کودک سازش نیافته ۵۸

بند دوم: کودک دارای حالت خطرناک ۵۹

بند سوم: کودک در معرض خطر بزهکاری ۵۹

گفتار دوم: کاربست برنامه‌های ارتقاء مهارت های اجتماعی ۶۱

گفتار سوم: تدابیر حمایتی با محوریت خانواده ۶۶

بند نخست: بهبود صلاحیت های والدین و ماندگاری کودک در خانواده ۶۶

الف: ارائه نمونه های مطلوب فرزندپروری ۶۶

ب: ماندگاری کودک در خانواده ۷۰

ج: ارتباط مستمر و منظم کودک با خانواده ۷۲

بند دوم: بهبود وضعیت اجتماعی - اقتصادی خانواده های مشکلدار ۷۴

بند سوم: کاربست نهادهای خانواده‌سان ۷۶

مبحث دوم: تدابیر حمایتی مدرسه محور و اجتماع محور ۸۰

گفتار نخست: الزامات استاد بین المللی ناظر به تدابیر مدرسه محور ۸۰

بند نخست: ایجاد تغییر در عملکرد مدرسه ۸۱

بند دوم: تعامل مستمر خانواده و مدرسه ۸۳

بند سوم: تأسیس واحد مساعدت به کودکان در معرض خطر ۸۴

گفتار دوم: بهره‌مندی از برنامه‌های مددکاری اجتماعی ۸۶

بخش دوم: الزامات ناظر به پیشگیری از تکرار بزهکاری ۸۹

فصل نخست: الزامات پیشگیرانه ناظر به تشکیلات ۹۵

مبحث نخست: تشکیلات و راهبردهای افتراقی ناظر به پیشگیری ۹۵

گفتار نخست: نهادهای افتراقی و تخصص محور	۹۷
بند نخست: پلیس تخصصی	۹۸
بند دوم: نهاد مددکاری اجتماعی	۱۰۱
بند سوم: دادسرای تخصصی	۱۰۷
بند چهارم: دادگاه تخصصی	۱۰۹
گفتار دوم: راهبردهای افتراقی	۱۱۰
بند نخست: تسریع در رسیدگی	۱۱۱
بند دوم: بازداشت موقت حداقلی	۱۱۱
بند سوم: تفکیک کودک بزهکار از بزهکاران بزرگسال	۱۱۲
بند چهارم: رسیدگی علنی	۱۱۳
مبحث دوم: تدابیر افتراقی ناظر به پیشگیری از تکرار بزه	۱۱۵
گفتار نخست: جرم زدایی عملی و قضازدایی	۱۱۵
بند نخست: جرم زدایی عملی	۱۱۶
بند دوم: قضازدایی	۱۱۸
الف: هشدار پیش از دستگیری	۱۲۰
ب: بایگانی کردن پرونده	۱۲۲
ج: تعلیق تعقیب کیفری	۱۲۳
بند سوم: کاربست برنامههای ترمیمی	۱۲۴
گفتار دوم: تشکیل پرونده شخصیت	۱۲۸
فصل دوم: الزامات اسناد بین المللی ناظر به ماهیت بازپرورانه ..	۱۳۱
مبحث نخست: الزامات ناظر به اتخاذ رویکرد بازپذیری اجتماعی	۱۳۲
گفتار نخست: متناسب سازی واکنش به بزهکاری کودکان	۱۳۲
گفتار دوم: کمینه گرایی در کاربست کیفرهای بدنی و سلب آزادی	۱۳۴

بند نخست: پاسخ های بدنی.....	۱۳۵
الف-کیفر مرگ.....	۱۳۵
ب- تنبیه بدنی.....	۱۳۷
بند دوم: کیفرهای سالب آزادی.....	۱۴۰
مبحث دوم: الزامات ناظر به اتخاذ پاسخ های بازبرورانه و اصلاح محور.....	۱۴۱
گفتار نخست: پاسخ های نظارت مدار.....	۱۴۲
بند نخست: نظارت الکترونیکی.....	۱۴۲
بند دوم: تعویق صدور رأی و تعلیق اجرای مجازات.....	۱۴۳
گفتار دوم: پاسخ های غیرسالب آزادی.....	۱۴۶
بند نخست: سپردن کودک به والدین.....	۱۴۶
بند دوم: سپردن کودک به دیگر اشخاص.....	۱۴۸
بند سوم: نصیحت قضایی.....	۱۴۹
بند چهارم: الزام به شرکت در کلاس های آموزشی حرفه ای.....	۱۵۰
بند پنجم: مجازات های اجتماعی.....	۱۵۱
الف: الزام به ارائه خدمات عمومی.....	۱۵۲
ب: پرداخت های مالی.....	۱۵۴
گفتار سوم: کاربست گونه های نوین پاسخ های سالب آزادی.....	۱۵۵
نتیجه گیری.....	۱۶۱
فهرست منابع.....	۱۶۹

درآمد

یکی از مسایل پیچیده عصر حاضر که توجه بسیاری از محققان و صاحب نظران را به خود معطوف داشته است، فرایند رشد و نمو مطلوب در کودکان و نوجوانان است. توجه ویژه به کودکان و اتخاذ رویکرد افتراقی نسبت به گروه سنی زیر ۱۸ سال در حوزه های مختلف فرهنگی، اجتماعی و حقوقی می تواند در جهت دهی مطلوب به فرایند رشد آنان کارساز باشد. در این میان کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی شایسته توجه ویژه هستند. مخاطرات اجتماعی یا شرایط مخاطره آمیز، مجموعه شرایط و اوضاعی است که کودک و نوجوان را در معرض بزه دیدگی یا ورود آسیب به سلامت جسمی، روانی، آموزشی، اجتماعی، اخلاقی، امنیتی و غیره قرار دهد. این کودکان به دلیل شرایط فردی و محیطی خاص، دارای شرایط مخاطره آمیز و مستلزم حمایت و پشتیبانی هستند. مانند کودکان بی سرپرست، کودکان دارای والدین معتاد، والدین بزهکار و یا کودکانی که خود مرتکب جرم شده اند و در معرض تکرار بزه هستند. ماده ۳ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ ضمن پوشش دادن شرایط و اوضاع مخاطره آمیز، حمایت از این کودکان را ضروری قلمداد می نماید. در بند "ذ" کودکان بزهکار نیز به عنوان کودکان در معرض مخاطره معرفی شده اند و براساس آن «نقض قوانین جزائی توسط طفل یا ارتکاب جرم توسط نوجوان و یا استفاده از آنها در فعالیت های مجرمانه، وارد شدن یا وارد کردن طفل و نوجوان در فعالیت هایی نظیر تکدی گری و قاچاق و همچنین اعتیاد آنان به مواد مخدر، روانگردان یا مشروبات الکلی» از مصادیق کودک در معرض مخاطره است. از بعد حقوقی، تبیین حقوق و تکالیف اختصاصی برای دولت ها و پیش بینی الزامات ناظر بر خانواده، مدرسه و غیره می تواند در گذار از این دوران مهم و پیشگیری از ورود زود هنگام کودکان و نوجوانان به وادی انحراف و بزهکاری و متعاقباً تکرار بزه، موثر باشد. به عبارت دیگر، مداخله موثر در فرایند رشد کودکان و نوجوانان می تواند راهکاری مطلوب

برای حمایت از کودکان و پیشگیری از انواع انحرافات باشد. در سطح بین المللی و در راستای حمایت از کودکان و مداخله مطلوب در فرایند رشد کودکان به ویژه کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی، اسناد مختلفی وضع گردیده است. برخی از این اسناد به شکل فراگیر و بدون اختصاص به گروه سنی زیر ۱۸ سال، تدابیر و الزامات موثر بر ارتقای کیفیت زندگی و زیست اجتماعی افراد را مورد تاکید قرار داده اند. مانند اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶) که در این کتاب با عنوان «اسناد بین المللی فراگیر»^۱ از آن ها یاد می شود. در کنار این اسناد، مجموعه «اسناد اختصاصی و ویژه حقوق کودک و نوجوان» وضع شده است که به گروه سنی زیر ۱۸ سال اختصاص داشته و الزامات و تدابیر متنوعی را در رابطه با این قشر آسیب پذیر پیش بینی نموده است. از جمله، اصول راهبردی سازمان ملل برای پیشگیری از جرایم اطفال موصوف به "قواعد ریاض"، قواعد حداقل سازمان ملل برای حمایت از اطفال محروم از آزادی و غیره. در این میان، پیمان بین المللی حقوق کودک شاخص ترین سند بین المللی اختصاصی محسوب می شود و با تاکید در کتاب حاضر، به الزامات و مواد این پیمان پرداخته خواهد شد. همچنین قوانین ملی مانند قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات بعدی و نیز قانون آیین دادرسی کیفری و اصلاحات بعدی، از منظر حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی مورد واکاوی قرار می گیرد.

پیمان بین المللی حقوق کودک به عنوان مهم ترین سند الزام آور بین المللی پس از ده سال گفت و گو بین کشورهای عضو سازمان ملل در سال ۱۹۸۹

^۱ منظور اسنادی است که همه افراد، جدا از سن و جنس و ملیت و غیره را در بر می گیرد.

میلادی تدوین گردید و در سال ۱۹۹۰ به مرحله اجرا درآمد^۱. جمهوری اسلامی ایران نیز در سال ۱۳۷۳ به صورت مشروط به پیمان حقوق کودک ملحق گردیده است. پیمان بین المللی حقوق کودک دارای یک مقدمه و ۵۴ ماده است که ۴۱ ماده آن حقوق کودک را مطرح می سازد و ۱۳ ماده دیگر درباره چگونگی اجرای آن در هر کشور است. این پیمان به طور کلی چهار زمینه بقا، رشد، حمایت و مشارکت را در ارتباط با کودکان^۲ مورد توجه قرار می دهد.

در کتاب پیش رو، تلاش می شود این سند در کنار اسناد مرتبط دیگر، از منظر پاسداری و حمایت از کودکان، به ویژه از چشم انداز آموزه های جرم شناسی کاربردی (پیشگیری و بالینی) بررسی شود. ماهیت ویژه دوره کودکی و نوجوانی و همچنین پایین آمدن سن بزهکاری و افزایش تعدد و تنوع بزهکاری آن ها، مطالعه بزهکاری کودکان و نوجوانان و اتخاذ راهبردهایی جهت مهار و کنترل بزهکاری این گروه به عنوان سرمایه های انسانی و آینده سازان جامعه را به موضوعی اساسی تبدیل نموده است. اتخاذ تدابیر سنجیده و مناسب در مراحل قبل و بعد از تکوین بزهکاری، به واسطه کمی سن و طبع حساس و در عین حال منعطف و اصلاح پذیر کودکان و نوجوانان در راستای درست تربیت شدن و دوری از عوامل، فرصت ها و موقعیت های پرورش دهنده بزهکاری، از چنان اهمیتی برخوردار است که می توان گفت یکی از جنبه های حقوقی بسیار مهم پیمان نامه حقوق کودک، اختصاص مواد متعدد برای تدوین الزامات مختلف ناظر بر شخصیت، محیط خانوادگی و اجتماعی و نیز نهادهای درگیر با کودکان در راستای پیشگیری از بزهکاری و نیز پیشگیری از تکراری بزهکاری در این گروه سنی

۱. در حال حاضر از ۱۹۳ کشور جهان، ۱۹۱ کشور به جز کشورهای آمریکا و سومالی به این پیمان ملحق شده و خود را ملزم به اجرای مفاد آن نموده اند.

۲. بر اساس ماده ۱ پیمان حقوق کودک، کودک کسی است که سن او کمتر از ۱۸ سال باشد مگر این که بر اساس قانون قابل اعمال، سن قانونی کمتر تعیین شده باشد.

است. به طور کلی، مطالعه اسناد بین المللی فراگیر و اسناد بین المللی خاص یا ویژه کودکان، نشان می دهد در زمینه مقابله با روند رو به رشد بزهکاری کودکان، دستاوردهای جرم شناسانه، به ویژه جرم شناسی کاربردی^۱، جلوه های آشکار و مؤثری در این اسناد دارد. یافته های جرم شناسی پیشگیرانه^۲ و بالینی^۳ به عنوان شاخه های جرم شناسی کاربردی، در قالب تمهید اقدامات پیشگیرانه غیرکیفری و اجتماعی در مواد این اسناد از جمله پیمان نامه حقوق کودک، تجلی یافته و دولت ها را به تأمین منابع و امکانات لازم در راستای پیشگیری از بزهکاری و تکرار بزهکاری کودکان ملزم کرده است.^۴

جرم شناسی پیشگیرانه درصدد آن است که با شناسایی و سپس حذف و خنثی سازی عوامل و موقعیت های جرم زا از ورود کودکان به وادی بزهکاری جلوگیری کند، در حالی که جرم شناسی بالینی به دنبال اتخاذ تدابیری جهت بازپروری کودکان بزهکار و در نهایت پیشگیری از تکرار بزهکاری آنان است. یکی از مهم ترین اقدامات جهت پیشگیری از بزهکاری کودکان، پیشگیری اجتماعی محیط مدار است. این نوع پیشگیری در قبال کودکان، ناظر بر شناسایی عوامل جرم زای محیطی نسبت به کودکان و اعمال مدیریت نسبت به این محیط ها است^۵ که شامل محیط اجتماعی شخصی و عمومی است. از جمله تدابیر محیط

۱. Applied criminology

۲. Preventional criminology

۳. Clinical criminology

۴. جرم شناسی تحلیلی انتقادی با تکنیک های سیاست جنایی شاخه سوم جرم شناسی کاربردی است که به مطالعه انتقادی از نهادها و ارگان های نظام عدالت کیفری می پردازد و در کتاب حاضر مورد بحث قرار نمی گیرد.

۵. عباچی، مریم، پیشگیری از بزهکاری و بزه دیدگی اطفال، مجله حقوقی دادگستری، شماره

مداری که در پیمان بین المللی حقوق کودک پیش بینی شده است عبارت اند از: حمایت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از خانواده ها، تحصیلات اجباری شهروندان، ایجاد مکان های تفریحی-سرگرمی و ورزشی، گسترش فضای سبز، تأسیس مکان های آموزشی و پرورشی، درآمدزایی، مبارزه با بیکاری، پخش برنامه های آموزشی و مناسب از طریق رسانه های گروهی و غیره، که اجرای این اقدامات توسط کشورهای عضو پیمان بین المللی حقوق کودک می تواند موجبات پیشگیری از بزهکاری افراد، به ویژه کودکان، را فراهم آورد.

یکی دیگر از اقدامات اساسی در این زمینه پیشگیری اجتماعی رشدمدار است. این پیشگیری با مداخله زودرس در فرآیند مردم آمیزی و جامعه پذیر کردن افراد، درصدد است تا از تداوم مشکلات رفتاری کودکان در معرض خطر بزهکاری پیشگیری کند.^۱ در چارچوب یک راهبرد سازنده تر، پژوهش های معاصر اقدامات روان شناختی-اجتماعی زود هنگام را به سمت تقویت و تثبیت عوامل حمایتی نیز هدایت می کند که به کاهش احتمال پذیرش و اتخاذ رفتار مجرمانه مژمن نزد کودکان کمک می نماید.^۲ این پیشگیری شامل کودکان و حتی نوجوانان و مکان های جامعه پذیری آنان از جمله خانواده، مدرسه و گروه همسالان می شود، که ابتدا به شناسایی عوامل خطر می پردازد و با به کارگیری یک سری اقدامات حمایتی به دنبال از بین بردن تداوم بزهکاری در کودکان است. این پیشگیری برای رسیدن به هدف های مزبور از رهگذر نهاد خانواده، همسالان و آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان و نوجوانان و آموزگاران و غیره درصدد توانمند

^۱ نیازبور، امیرحسین، بزهکاری به عادت از علت شناسی تا پیشگیری، انتشارات فکر سازان، چاپ نخست، ۱۳۸۷، ص ۱۴۴.

^۲ کاری بو، روبیر، مداخله روان شناختی اجتماعی زودرس در پیشگیری از رفتارهای مجرمانه، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۳۵ و ۳۶، ۱۳۸۱، ص ۲۷۴.

سازی افراد برای زندگی در جامعه است. تدابیری مانند حمایت اقتصادی... اجتماعی از خانواده های مشکل دار، کمک به استمرار حضور کودک در محیط خانواده، کمک به استمرار ارتباط کودک با اعضای خانواده، استفاده از نهادهای خانواده‌سان، استفاده از قابلیت های اجتماع از جمله مددکاری اجتماعی در بهبود شرایط دشوار کودکان و غیره از اقدامات پیشگیری رشد‌مدار محسوب می شود که پیمان بین المللی حقوق کودک در کنار اسناد ارشادی دیگر، این تدابیر را مورد توجه قرار داده است.

علاوه بر این، اقدامات و راهبردهای پیشگیرانه دیگری نیز وجود دارد که مبتنی بر یافته های جرم شناسی، به ویژه جرم شناسی بالینی است و پس از ارتکاب جرم توسط کودک، و ورود او به نظام عدالت کیفری اتخاذ می گردد. در همین راستا و به منظور پیشگیری از تکرار بزهکاری کودکان، پیمان بین المللی حقوق کودک دولت ها را به اتخاذ تدابیر و راهبردهایی نظیر رویکرد کمینه به پاسخ های بدنی و بازداشت کودک بزهکار، تشکیل پلیس، دادسرا و دادگاه ویژه کودکان، قضازدایی، جرم زدایی عملی، و اتخاذ پاسخ های اصلاحی-تربیتی که در زمان حضور کودکان بزهکار در مسیر عدالت کیفری، جهت اصلاح و بازپروری آنان صورت می گیرد، مکلف کرده است که بررسی و تحلیل مواد مربوط، کارکرد جرم شناختی این تدابیر را آشکار می سازد.

لازم به ذکر است که با در نظر گرفتن ارتباط گسترده و عمیق پیمان بین المللی حقوق کودک به عنوان شاخص ترین مبنای بین المللی حقوق کودکان با سایر اسناد فراگیر یا ویژه سازمان ملل متحد که یا مقدمه تصویب پیمان بوده اند از جمله اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶)

و قواعد پکن^۱ (۱۹۸۵) و یا پس از پیمان به تصویب رسیده و تفسیر مواد آن ها با توجه به پیمان حقوق کودک خواهد بود مانند رهنمودهای ریاض^۲ (۱۹۹۰) و مقررات سازمان ملل برای حمایت از نوجوانان محروم از آزادی (۱۹۹۰)، از این رو، در این کتاب تمامی این اسناد از منظر پاسداری و حمایت از کودکان در معرض خطر، به ویژه جرم شناسی پیشگیری و بالینی، با روش توصیفی-تحلیلی و مطالعه اسناد و منابع مربوطه، بررسی و تبیین خواهند شد.

مباحث مربوط به حمایت از کودکان در معرض مخاطرات اجتماعی در چارچوب پیشگیری از بزهکاری و تکرار بزهکاری کودکان منتهی به ساماندهی مطالب ذیل دو بخش گردید. در بخش نخست، پیشگیری اجتماعی از جرم از چشم انداز اسناد بین المللی بررسی و الزامات مندرج در اسناد مذکور، در زمینه پیشگیری محیطی و پیشگیری رشد مدار در دو فصل تبیین می گردد. در بخش دوم، اسناد بین المللی از جمله پیمان حقوق کودک از منظر الزامات پیشگیری از تکرار بزهکاری کودکان تحلیل و بررسی می شود. در فصل نخست، الزامات پیمان بین المللی حقوق کودک ناظر بر تشکیلات، راهبردها و تدابیر در زمینه پیشگیری از تکرار بزهکاری کودکان در مرحله پیش دادرسی و در فصل دوم، الزامات پیمان بین المللی حقوق کودک در زمینه ماهیت راهبردها و پاسخ ها در مرحله دادرسی، بررسی شده است.

¹. U.N. Standard Minimums Rules for the administration of juvenile justice, 1985.

². U.N. Guidelines for the prevention of juvenile delinquency, 1990.